

Mediální obraz cizinců v českém tisku za roky 2008 a 2009

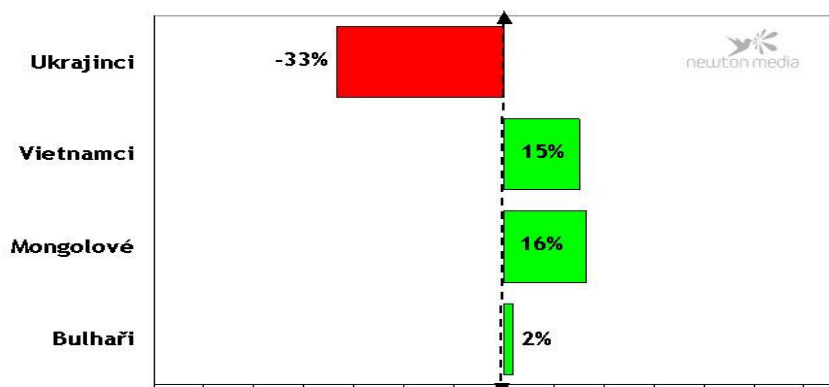
Barbora Tošnerová

Abstrakt:

Komentář k analýze agentury Newton Media, která se zaměřila na to, jak o občanech čtyř vybraných zemí žijících v ČR informovala česká tištěná média v letech 2008 až 2009.

Agentura Newton Media zpracovala stručný přehled, jak český celostátní tisk informoval o cizincích žijících v ČR v časovém rozmezí od ledna 2008 do listopadu 2009. Průzkum se zaměřil na čtyři vybrané skupiny cizinců – občany Ukrajiny, Vietnamu, Bulharska a Mongolska.

Výzkum vycházel z textů publikovaných v denících MF Dnes, E15, Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo, Haló noviny, Blesk, Šíp, AHA. Celkem bylo zanalyzováno 2 251 článků.

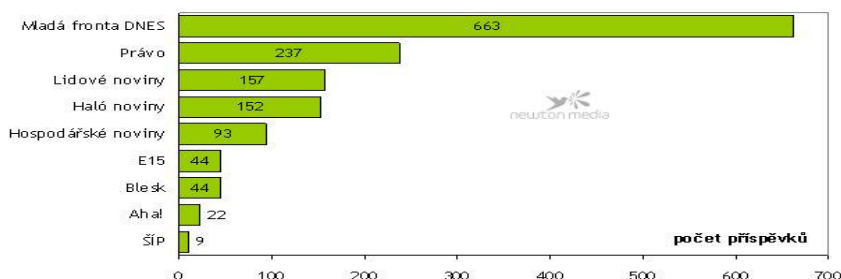

Graf č. 1: Informování médií o vybraných národnostech v ČR

První graf znázorňuje, nakolik média v roce 2008 až 2009 informovala o občanech pocházejících ze čtyř vybraných zemí vzhledem k jejímu početnímu zastoupení v České republice. K 1. 2. 2010 podle dat Českého statistického úřadu v ČR pobývalo 6 463 Bulharů, 5 709 Mongolů, 130 924 Ukrajinců a 61 166 Vietnamců.

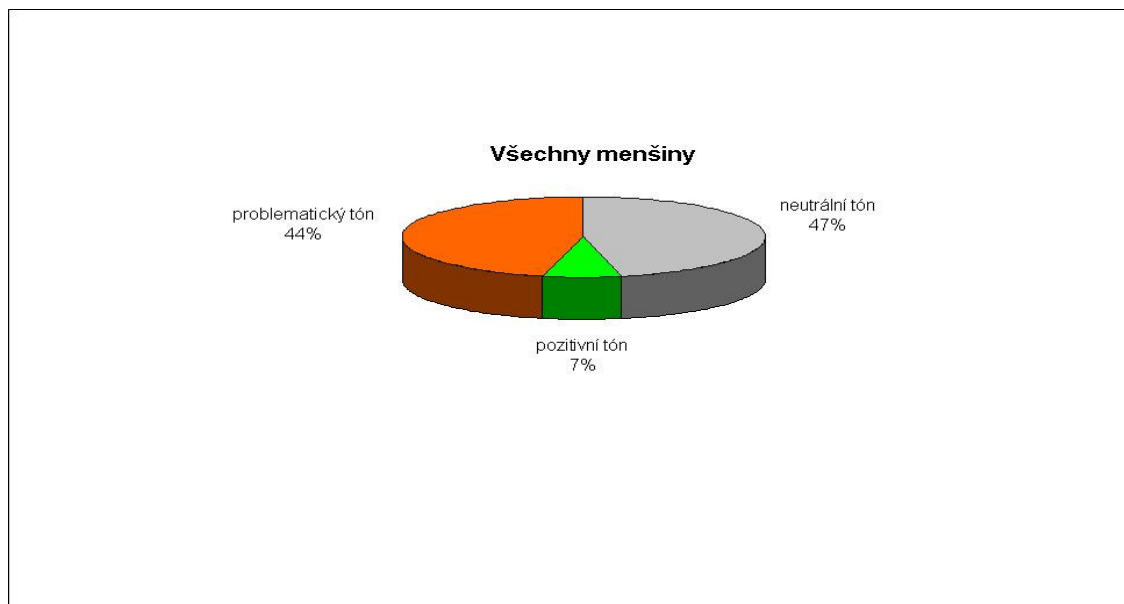
Ze získaných výsledků vyplývá, že nejvýraznější diskrepance v oblasti mediální pozornosti nastává v případě Ukrajinců, kterým byla vzhledem k jejich vysokému početnímu zastoupení v ČR věnována o třetinu menší pozornost, než by bylo úměrné vzhledem k jejich počtu. Naopak počty příspěvků o Vietnamcích, Mongolech a Bulharech jsou vzhledem k reálnému zastoupení těchto menšin v ČR vyšší.

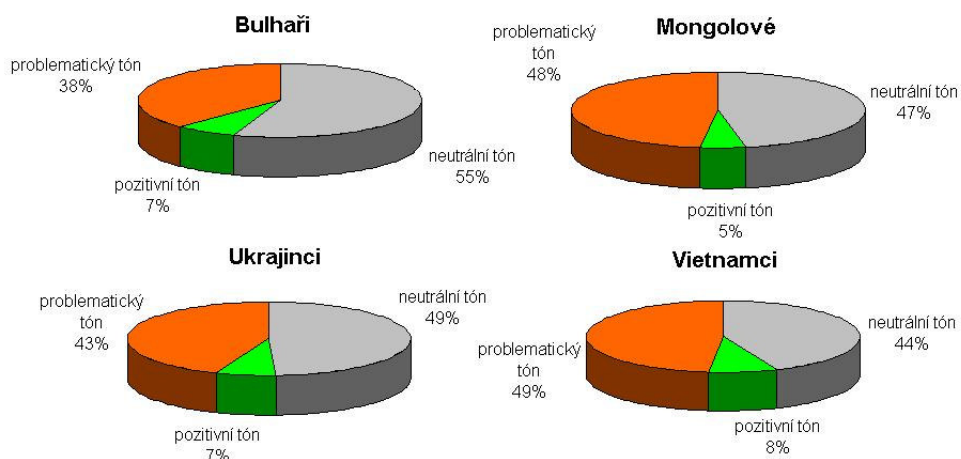
Procenta v grafu jsou odvozená z počtu příslušníků čtyř národností a z počtu příspěvků, ve kterých jedna ze čtyř národností v českých médiích v letech 2008 až 2009 figurovala.

Graf č.2: Česká média a jejich informování o vybraných cizincích v ČR v letech 2008-2009

Četnost publikovaných příspěvků zmiňujících alespoň jednu ze čtyř sledovaných národností v celostátním tisku se v letech 2008 až 2009 značně lišila. Nejvíce o vybraných národnostech referovala Mladá fronta DNES s počtem 663 příspěvků, dále pak deník Právo. Téměř stejný počet článků měly Lidové noviny a Haló noviny (přes 150 příspěvků). Menší zájem o témata spojená se životem cizinců ze čtyřech sledovaných národností v ČR byl ze strany ekonomicky zaměřených médií a bulváru.

Grafy č. 3-4: Vybrané národnosti a hodnotové zabarvení jejich medializace

Graf č. 3 ukazuje poměr hodnotového zabarvení medializace čtyř vybraných národností - ukrajinské, vietnamské, mongolské a bulharské - tak, jak o nich v letech 2008 informovaly celostátní deníky. Hodnotové zabarvení přidává do textu autor.

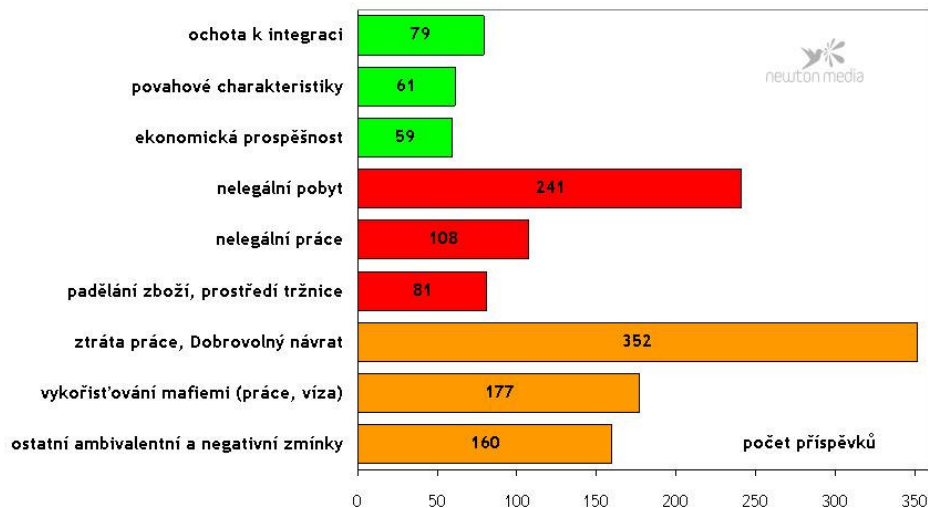
Pro bližší vysvětlení, označení problematický tón u příspěvku je použit, pokud jsou cizinci konkrétně nebo obecně (jako národnost) kritizováni, spojováni s nepřívětivými stereotypy a konotacemi, medializováni v kontextech vzbuzujících antipatie, pochybnost, nedůvěru.

Pozitivní tón je použit, pokud jsou cizinci konkrétně nebo obecně (jako národnost) chváleni, spojováni s přívětivými stereotypy a konotacemi, medializováni v kontextech vzbuzujících sympatie a důvěru.

Označení neutrální tón se vyskytuje u příspěvků, které nenesou výraznější hodnotové zabarvení, je zpravidla informativní povahy.

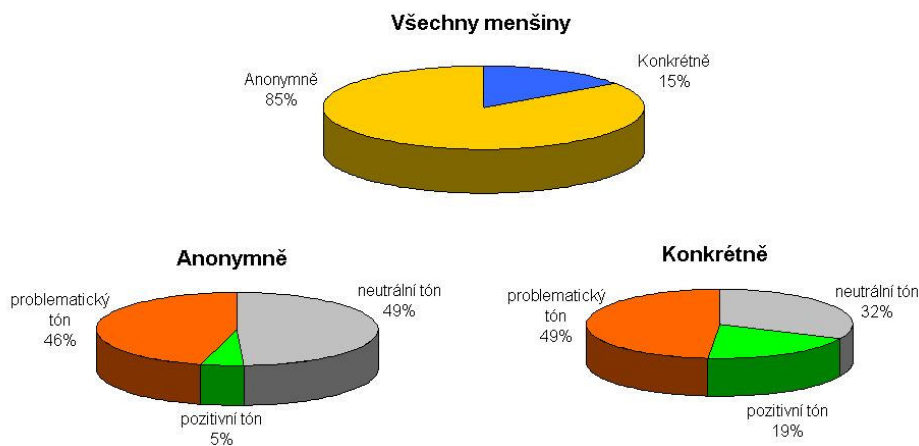
U vybraných národností dominoval zejména neutrální (47 %) a problematický tón příspěvků (44 %), pozitivní příspěvky byly v menšině (7 %).

Graf č. 4. ukazuje, že relativně nejvíce negativních článků vzniklo o Vietnamcích (49 %), ale zároveň o této národnostní skupině vzniklo i nejvíce pozitivních článků (8 %).

Graf č.5: Tematické zaměření článků

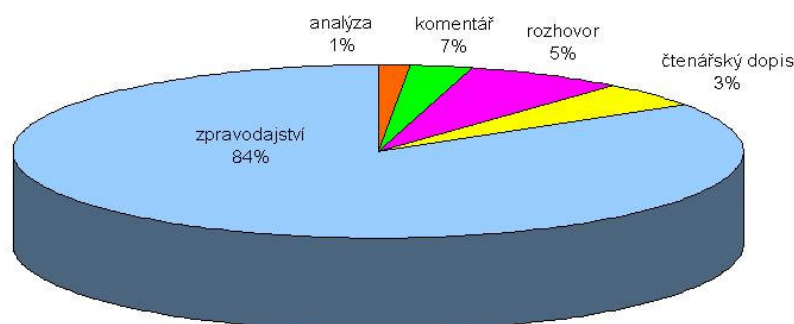
Jak vyplývá z grafu č. 5, příspěvky o vybraných národnostech se nejvíce zaměřovaly na téma nezaměstnanost a dobrovolné návraty, dalším častým tématem byl nelegální pobyt. Nejméně byla zastoupena témata ekonomické prospěšnosti cizinců a jejich integrace.

Graf č. 6: Anonymní versus osobní informování o čtyřech vybraných národnostech v ČR

Horní koláčový graf znázorňuje, nakolik se české celostátní deníky v letech 2008 až 2009 věnovaly tématu vybraných národností cizinců v ČR anonymně (v 85 %), tedy že neuváděly jména osob a jejich zkušeností, ale informace vztahovaly na celou skupinu občanů vybrané země nebo na jednotlivce bez možnosti je blíže identifikovat. A naopak ukazuje v kolika příspěvcích se psalo o konkrétním příběhu či kde figurovalo jméno (15 %). Z grafu je patrné, že příspěvky byly z většiny pojaty anonymně.

Koláčový graf vpravo pak analyzuje hodnotové zabarvení v případě příspěvků, které se vztahují ke konkrétnímu příběhu. Graf vlevo zase analyzuje hodnotové zabarvení v případě příspěvků zaměřených na problematiku vybraných národností všeobecně. Pouze 5 % anonymních příspěvků je laděno pozitivně, v případě konkrétních příběhů se ale jedná o výrazně pozitivnější tón (celkem 19 %).

Graf č. 7: Typy textů informujících o občanech čtyř vybraných zemí

Poslední graf ukazuje, v jakých typech textu byly vybrané národnosti nejvíce zmiňovány. Z grafu je zřejmé, že nejvíce se o cizincích informovalo ve zpravodajských rubrikách (84 % příspěvků), nejméně se jim věnovaly analytické texty (1 %).

Shrnutí

Z porovnání reálného a mediálního zastoupení menšin vyplynulo, že poměrově nejméně viditelnou menšinou v celostátním tisku ze čtyř sledovaných skupin jsou Ukrajinci. Nejvíce se ze sledovaných médií věnovala tématu Mladá fronta DNES. U vybraných menšin dominoval neutrální (47 %) nebo problematický tón příspěvků (44 %). Nejvíce textů s negativním zabarvením ze strany novinářů vzniklo o Vietnamcích (49 %) a Mongolech (48 %).

Analyzované deníky se nejčastěji zaměřovaly na témata nezaměstnanosti, dobrovolných návratů a nelegálního pobytu. Ukázalo se také, že média nadále informují o cizincích většinou obecně (85 % příspěvků), jen v 15 % příspěvků se jednalo o příběhy konkrétních lidí. Přitom výzkum ukázal, že pokud se texty týkají konkrétních cizinců, počet pozitivně laděných je na 19 %, narozdíl od 5 % pozitivních zpráv u obecných zpráv.

Poznámka: Příspěvky pojednávající o příslušnících více ze sledovaných národností byly v grafech započteny několikrát.

Text na základě grafů poskytnutých společností Newton media zpracovala Barbora Tošnerová.